

3.3. Turizmo planavimo dokumentai Šilutės rajono savivaldybėje

1 lentelė. Turizmo planavimo dokumentai Šilutės rajono savivaldybėje

Dokumento pavadinimas	Nuostatos
<p>Lietuvos Respublikos bendrasis planas</p>	<p>Lietuvos Respublikos bendrajame plane numatytas rekreacinių teritorijų diferencijavimas, naudojimas ir kryptys bei tvarkymas priklauso nuo šių pagrindinių veiksnių:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) gamtinės aplinkos išteklių turtingumo, 2) kultūros paveldo turtingumo, 3) esamo rekreacinės infrastruktūros išvystymo lygio, 4) vietos gyventojų ekonominių galimybių, 5) aplinkos sveikumo, 6) aplinkos ekologinio atsparumo, 7) socialinės aplinkos saugumo, 8) rekreacinio aptarnavimo tradicijų. <p>Pagal šiuos veiksnius išskirta 40 rekreacinių resursinių arealų, kurių ribas daugiausiai lemia rekreacinis gamtinės bei kultūrinės aplinkos turtingumas. Rekreacijos (turizmo) teritorinės plėtros galimybės numatytos pagal arealų patrauklumo kategorijas ir rekreacinės plėtros potencialą. Nustatyta, kad Šilutės rajono savivaldybė patenka į vidutinio potencialo Pagėgių-Šilutės rekreacinį arealą, priklausantį regioninės reikšmės rekreacinėms sistemoms.</p>
<p>Šilutės rajono savivaldybės teritorijos bendrasis planas</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Regioninio parko reikalavimai neleidžia įrengti daugiau kempingų, kurie yra neišvengiami turizmo plėtrai. Šiuo metu (2010 m., galimybių studijos rengėjų pastaba) yra nepilnai įrengtas kempingas tik Ventėje. Kadangi kempingai, moteliai nėra tiesioginiai susisiekimo sistemos analizės objektai, tai perspektyviniuose turizmo ir pakelės aptarnavimo infrastruktūros plėtros planuose turėtų atsirasti kempingas Šilutėje, moteliai prie pagrindinių krašto kelių ties svarbiausiomis gyvenvietėmis. 2. Per Šilutės rajoną praeina tarptautinės tranzitinės Eurovelo kategorijos dviračių trasos EV-10 dalis. Ji sutampa su nacionalinės reikšmės Vakarų Lietuvos žiedo (325 km, 40 km Šilutės rajone) dviračių trasos Klaipėda-Palanga-Mosėdis-Žemaitijos nacionalinis parkas-Gargždai-Priekulė-Šilutė-Nemuno deltos regioninis parkas, Uostadvaris-Nida (keltu)-Neringa-Klaipėda dalimi. Šilutės ir Klaipėdos rajonų savivaldybės inicijavo Vakarų Lietuvos žiedo trasos korekciją per Gargždus-Priekulę-Dreverną-Kintus-Ventę-Šilutę, kad atsispindėtų kaimo turizmo centrai. Šilutės rajone taip pat yra nacionalinės reikšmės Nemuno dviračių kelio „Nemuno vėrinio“ trasa Pagėgiai-Šilgaliai-Stoniškiai-Usėnai-Paleičiai-Juknaičiai-Šilutė-Rusnė-Uostadvaris, Nemuno turistinės trasos Rusnės žiedas. Šių takų modernizavimui ar naujų atkarpų įrengimui turėtų būti skiriamas pagrindinis dėmesys. 3. Parengti Kintų, Vilkyčių, Saugų, Gardamo, Rusnės, Vainuto, Juknaičių, Katyčių ir Usėnų („c“ kategorijos vietinių centrų) specialieji planai. Šiems centrams taikomas inžinerinių tinklų, viešosios infrastruktūros plėtotės

prioritetas, įvertinant tradicines žemės ūkio, kaimo turizmo, rekreacijos ir kitas viešąsias paslaugas aplinkinėms teritorijoms.

4. Tikslinga numatyti mokesčių lengvatas ir kitas skatinimo priemones, pritaikant kaimo turizmui sodybas, įsikūrusias vaizdingumu pasižyminčiose kaimo vietovėse, pasižyminčias etnoarchitektūrine verte ir autentiškumu bei puoselėjančias gyvasias etnokultūros tradicijas.

5. Tikslinga rengti specialias programas, skirtas šiam regionui būdingo tradicinės medžio statybos ir kitų amatų bei verslų, susijusių su kultūriniu turizmu ir kultūros paveldo objektų atgaivimu, plėtotei.

6. Bendrajame plane išskiriamos geosistemų stabilizavimo mazgai ir juostos – želdinių masyvai bei grupės, natūralios pievos, pelkės bei kiti vertingi stambiųjų geosistemų ekotopai. Pagrindinė šių teritorijų naudojimo kryptis yra tausojantis miškų ūkis, taip pat veikla, susijusi su racionalių šalutinių miško išteklių panaudojimu, poilsinis turizmas bei kitų pasyvesnių rekreacijos krypčių vystymas.

7. Kaimo turizmo ir turistinio potencialo teritorijoje (Nemuno deltos regioninis parkas, Švėkšnos apylinkės) sodybas pritaikyti kaimo turizmui, netradicinių augalų auginimui (vaiskrūmiams, šiltnamines ir lauko daržoves, vaistinius augalus, grybus).

Bendrojo plano sprendiniuose akcentuojami šie turizmo verslo vystymui įtakos turintys sprendiniai kultūros paveldo srityje:

1. paveldo objektų išsaugojimas bei panaudojimas, tame tarpe ir kultūrinio turizmo aspektu.

2. Šilutės rajono savivaldybės kultūros paveldo išsaugojimo rėmimą derinti ir su Nacionaline turizmo programa, Kultūrinio turizmo programa bei agroturizmo (poilsio kaimiškoje aplinkoje) plėtote. Ypatingai atkreiptinas dėmesys į Rusnę ir Minijos kaimą.

3. siūloma įrengti pėsčiųjų takus Rusnėje ir įgyvendinti dviračių turizmo trasų projektus: „Nemuno dviračių kelias“, „Vakarų dviračių žiedas“, „Kuršių kelias“ (100 km).

4. Gailaičių, Jurgaičių, Šiūparių, Akmeniškių, Juodžių, Venckų piliakalnių su gyvenvietėmis taip pat vertingiausius pavienius piliakalnius būtina pritaikyti kultūriniam, pažintiniam turizmui.

5. Atitinkamų urbanizuotų vietų ir kaimų (kultūros paveldo vietovių) apsaugai, teisės aktais nustatyta tvarka, turi būti steigiami kultūriniai draustiniai. Todėl būtina parengti Šilutės miesto istorinės dalies, Rusnės miesto istorinės dalies, Rusnės miesto istorinės dalies vad. Skirvytėle, Katyčių miestelio istorinės dalies, Minijos kaimo gyvenvietės specialiuosius planus, kurie patikslintų teritorijų ribas bei apsaugos zonas, užtikrintų šių teritorijų išsaugojimą bei įteisintų paveldosaugos reikalavimus ir konkrečių tvarkymo priemonių sistemą.

6. Parengti Šilutės dvaro sodybos, vad. Šojaus specialųjį planą, kuris užtikrintų šios dvaro sodybos išsaugojimą ir pritaikymą bei įteisintų paveldosaugos reikalavimus ir konkrečių tvarkymo priemonių sistemą. Čia siūloma įkurti

Dokumento pavadinimas	Nuostatos
	<p>Mažosios Lietuvos regioninį kultūros centrą (jis regionui gyvybiškai reikalingas).</p> <p>7. Reikia organizuoti parengimą Švėkšnos dvaro sodybos, Macikų dvaro sodybos, Vilkėno dvaro sodybos bei Stemplių dvaro sodybos fragmentų specialiųjų planų, kurie užtikrintų šių dvaro sodybų išsaugojimą, pritaikymą bei įteisintų paveldosaugos reikalavimus ir konkrečių tvarkymo priemonių sistemą.</p> <p>8. Būtina periodiškai organizuoti piliakalnių tvarkymą ir juos supančias teritorijas, numatant turistinių maršrutų vystymui panaudojimo galimybę. Sprendiniuose Šilutės miestui akcentuojami šie turizmo vystymo aspektai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lyguminį miesto reljefą pajvairina Šyšos upės slėnis – pagrindinė miesto turistinė rekreacinė ašis. Slėnyje įkurtas miesto parkas. Kairiajame Šyšos krante Tulpių gatvėje išlikęs Šilutės dvaro parkas – kultūros paveldo teritorija. 2. Šilutės miesto teritorijoje dvi valstybinės reikšmės dviračių trasos, kurioms turėtų būti teikiamas prioritetas (tai Pajūrio dviračių trasa Palanga–Šilutė ir Nemuno dviračių žiedas Šilutė–Kaunas). 3. Šilutės rajonas ir miestas turi itin palankias sąlygas vandens transporto panaudojimui, vystant žvejybos, pažintinio ir tarptautinio turizmo verslą. Nemuno deltos regioninis parkas sudaro visas prielaidas urbanizacijos procesų stabdymui ir gerų gamtinių sąlygų palaikymui. Vidaus vandens transportas išliks labai patraukli keleivių ir krovinių pervežimuose, todėl Šilutės vandens uosto svarba išliks pakankamai didelė. Pagrindiniai vandens maršrutai, tiesiogiai įtakojantys miesto susisiekimo sistemą būtų: Šilutė–Rusnė–Nida; Šilutė–Rusnė–Kintai. 4. Šilutėje yra aerodromas, turintis asfaltbetonio 500 m ilgio ir 25 m pločio lėktuvų pakilimotaką, priklausantį Krašto apsaugos ministerijos Savanoriškos krašto apsaugos aviacijos eskadrilei. Būtina parengti Šilutės aerodromo plėtros strategiją, būtina aiškiau apibrėžti aviacijos klubo veiklos vystymo kryptis, sudaryti sąlygas vykdyti turistams skirtus komercinius bei užsienio piliečių mokymo skraidymus.
<p>Šilutės miesto neužstatytų teritorijų kraštovaizdžio formavimo specialusis planas</p>	<p>Šiame specialiajame plane nėra nurodomos atskiros turizmo ar turizmo vystymo prioriteto zonų, tačiau pažymimos neužstatytos teritorijos, kuriose apibrėžiamos prioritatinės kraštovaizdžio formavimo kryptys – rekreacinė, turizmo aptarnavimo, bendrojo naudojimo:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Teritorija pietinėje miesto dalyje, prie uosto ir Rusnės gatvės (agrarinė, rekreacinė prioritatinės kraštovaizdžio formavimo kryptys; rekreacinė, uosto aptarnavimo visuomeninė ir technologinė-inžinerinė teritorijų naudojimo funkcijos). 2. Teritorija tarp Pievų g. ir Šyšos upės (rekreacinė prioritatinė kraštovaizdžio formavimo kryptis; rekreacinė, uosto aptarnavimo visuomeninė ir technologinė-inžinerinė teritorijų naudojimo funkcijos). 3. Miškas Nemuno gatvės rajone (miesto miškų prioritatinė kraštovaizdžio formavimo kryptis; rekreacijai pritaikomų miškų teritorijų naudojimo funkcija).

Dokumento pavadinimas	Nuostatos
	<p>4. Teritorijos prie Šyšos užtvankos ir Žemaičių Naumiesčio gatvės (rekreacinė prioritėtinė kraštovaizdžio formavimo kryptis; rekreacinė, turizmo aptarnavimo teritorijų naudojimo funkcijos).</p> <p>5. Teritorija prie istorinio geležinkelio tilto per Šyšą (rekreacinė, bendrųjų viešųjų erdvių formavimo prioritėtinė kraštovaizdžio formavimo kryptis; rekreacinė, bendrojo naudojimo, želdynų teritorijų naudojimo funkcijos).</p>
<p>Šilutės miesto vandens turizmo specialiojo plano koncepcija</p>	<p>Pagrindinis Šilutės miesto vandens turizmo išteklius – Šyšos upė (Nemuno dešinysis intakas). Nuo Šilutės iki žiočių upė naudojama laivybai. Vandens kelionė šia upe tinka pradedantiesiems vandens turistams. Rekomenduojamos plaukimo priemonės - baidarės, kajakai, pripučiami laiveliai, kanojos. Maršrutas tinka vienos dienos kelionei. Vandens turizmo išteklius stiprina architektūrinės, etnografinės vietos, žalieji rekreaciniai plotai.</p> <p>Šilutės mažųjų laivų uostas (marina) yra Šilutės miesto vakarinėje dalyje, 5 km aukštyje Šyšos upe nuo jos žiočių Atmatos upėje ir apie 13 km nuo Kuršių marių. Iš uosto lengvai pasiekiamas Nemuno deltos upių tinklas, Kuršių Marios ir Baltijos jūra. Sausuma į uostą atvažiuojama 141 keliu Kaunas–Jurbarkas–Klaipėda, pasukant į Šilutės miestą. Šilutės mažųjų laivų uostas turi 100 mažųjų laivų stovėjimo vietų, laivų iškėlimo–nuleidimo slipą ir įrangą, elektros, vandens tiekimo, balastinių vandenų išpumpavimo galimybes. Neplaukiojimo sezono metu laivai gali būti saugomi patalpoje ir krante. Uoste teikiamos skalbyklos, tualetų, dušo, telefono, interneto paslaugos.</p> <p>Sudarant palankesnes individualaus keliavimo po šalį sąlygas tikslinga išvystyti nacionalinius, regioninius bei rajoninius (lokalinius) turizmo maršrutus (turizmo trasas), plėtoti esamus ir kurti naujus turizmo traukos centrus, rekreacines vietas su gerai išvystyta rekreacine infrastruktūra:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Europos Sąjungos šalyse automobilių turizmas nėra išskiriamas į atskirą turizmo segmentą, jose nėra planuojamos automobilių turizmo trasos, jų plėtrą būtų galima sieti tik su bendros kelių infrastruktūros plėtra. 2. Gerai išvystytas dviračių trasų tinklas su visa infrastruktūra skatintų aktyvaus poilsio turizmo plėtrą ir didintų turistų srautus. 3. Šyšos upės atkarpa Šilutės miesto ribose pagal panaudojimą vandens turizmui skiriama į dvi dalis – vakarinė miesto riba, mažųjų laivų uostas, tiltas į Rusnę – laivyba daugiausia savaeigėmis plaukiojimo priemonėmis. Toliau iki rytinės miesto ribos – nesavaeigėmis plaukiojimo priemonėmis. <p>Vandens turizmo plėtra Šilutės mieste išimtinai susijusi su Šyšos upe ir jos panaudojimo laivybai galimybėmis. Upės panaudojimo vandens turizmui galimybes smarkiai išplečia geografinės vietos ypatumai bei jos jungtis su didžiuoju vandens keliu: Nemuno žiotys, Kuršių marios, Baltijos jūra. Tokiu būdu Šilutės miestas, nors ir būdamas apie 5 kilometrus nutolęs nuo valstybinės reikšmės vidaus vandens kelio Nemuno upe, per Šyšos upę (vietinės reikšmės vidaus vandenų keliu) turi puikų ryšį plėtoti vandens turizmą visomis kryptimis.</p> <p>Šyšos upės atkarpa Šilutėje – tai vandens turizmo trasa, vandens kelias, apjungiantis rekreacinio funkcinio prioriteto zonas, turizmo aptarnavimo centrus į bendrą rekreacinių teritorijų sistemą mieste.</p>

Dokumento pavadinimas	Nuostatos
	<p>Šyšos upė juosia pietinę Šilutės miesto dalį. Upės ilgis miesto ribose yra apie 5 863 metrus. Pagal upės gamtinės ir urbanistinės aplinkos pobūdį, jos panaudojimo vandens turizmui galimybes bei svarbą miesto kontekste, galima būtų išskirti atskirus upės ruožus miesto teritorijos ribose:</p> <ul style="list-style-type: none"> - I ruožas: Miesto vakarinė riba ir Šilutės mažųjų laivų uostas - tiltas į Rusnę (1 653 m); - II ruožas: Tiltas į Rusnę – senasis geležinkelio tiltas (3 022 m). Šiai teritorijai parengtas ir patvirtintas Šilutės miesto istorinio parko detalusis planas, kuriame numatyta atkurti daugelį buvusių parko funkcijų, esamus kultūros ir sporto skyriaus pastatus pritaikyti sportinei, komercinei veiklai, atkurti buv. šaudyklos funkciją ar įrengti muziejų po atviru dangumi. Numatytas sklypas ilgalaikių rekreacinių objektų statybai (numatomas kempingas ar kitas nakvynės paslaugų objektas). Numatomas sklypas sveikatingumo kompleksui su turizmo informaciniu centru. Planuojamas treniruočių aikštynas, vandens turistų stovyklavietė, riedučių ir riedlenčių įrenginiai; - III ruožas: Senasis geležinkelio tiltas - miesto rytinė riba (1 188 m). Tai labiausiai nesutvarkytas upės ruožas Šilutės mieste, nors jo potencialas vystyti vandens turizmą yra pakankamai didelis. Didžiausią vertę ir potencialą plėtojant vandens turizmą šiame vandens kelio ruože turi senoji Šyšos užtvanka (Senasis Šilutė smalūnas) ir upės senvagių grandinė tarp sodų bendrijos teritorijos ir buv. Rajkoopsajungos sandėlių. <p>Rekreacinėmis vietos potencialas yra didžiulis. Kartu tai ir vandens turizmo galimybių plėtojimo teritorija, kuri, turėdama gausias poilsio gamtoje galimybes, turi kartu ir potencialias galimybes išvystyti baidarių, irklinių valčių ir kitų nemotorinių vandens transporto priemonių turizmą</p>
<p>Šilutės miesto aplinkos (Šilutė-Pagryniai-Traksėdžiai) susisiekimo komunikacijų ir inžinerinės infrastruktūros plėtros specialusis planas</p>	<p>Specialiajame plane akcentuojamos šios susisiekimo galimybės:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. keliais (pagal numatytą gatvių tinklą, labiausiai tarnaujančiam vietos gyventojų poreikiams) ir viešoju transportu (įskaitant priemiestinį ir tarp miestinį aptarnavimą, viešojo transporto keleivių aptarnavimo mazgus). 2. geležinkeliu (nenaudotinas turizmo vystymui). 3. vandeniui. Perspektyvoje numatoma toliau plėtoti vidaus vandens transportą, organizuojant naujus patrauklius maršrutus, prižiūrint bei plėtojant infrastruktūrą. Vandens transporto plėtrai labai svarbus naujų prieplaukų įrengimas bei esamų modernizavimas Šilutės rajone esančiuose vandens keliuose. Susisiekimo sistemai patrauklūs maršrutai galėtų būti Šilutė–Rusnė–Nida bei Šilutė–Rusnė–Kintai. Šilutės mieste numatoma rezervuoti teritoriją naujam Šilutės uostui įrengti į vakarus nuo dabar esančio mažųjų laivų uosto pagal Šilutės rajono bendrojo plano sprendinius. 4. dviračiais. Šilutės miestas pagal savo dydį ir reljefą yra idealus susisiekimui dviračiais vystyti. Dviračių takai įrengiami pagal pagrindines gatves, sujungiant pagrindines gyvenamąsias, viešosios paskirties objektų, lankytinų objektų vietas. 5. oru. Greta Šilutės, šalia Armalėnų kaimo 18 m virš jūros lygio yra įrengtas 1A kategorijos aerodromas, turintis 490 m ilgio ir 25 m asfaltbetonio pakilimo taką, bei 750 m ilgio ir 100 m pločio grunto pakilimo taką. Šiuo aerodromu naudojasi

Dokumento pavadinimas	Nuostatos
	<p>Šilutės aviacijos klubas, turintis nemažai sklandytuvų bei kelis lėktuvus. Aerodromo infrastruktūra leidžia priimti sportinius lėktuvus. Siūloma parengti Šilutės aerodromo plėtros strategiją, kuri išnagrinėtų skrydžių valdymo centro įrengimo, kilimo – tūpimo tako prailginimo ir rekonstrukcijos, aerodromo pritaikymo skrydžiams tamsiu paros metu, aptarnavimo infrastruktūros įrengimo ir kitus klausimus.</p>
<p>Macikų gyvenvietės susisiekimo komunikacijų ir inžinerinės infrastruktūros plėtros specialusis planas</p>	<p>Svarbiausias Macikų gyvenvietės specialiojo plano sprendinių elementas yra gatvių tinklo karkasas, kuris suformuoja aiškią gyvenvietės struktūrą, transporto srautų paskirstymą bei sudaro geras sąlygas teritorijų urbanizavimui. Šilutės rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane pažymima, kad savivaldybėje vietinio ir tarptautinio turizmo plėtrai labiausiai palankus kelių, dviračių ir vandens trasos, todėl svarbiausios yra šios siūlomos specialiojo plano priemonės:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Svarbiausių Macikų gyvenvietės gatvių tinklą formuos B2, C2 ir D1 kategorijos gatvės (Krašto kelios Nr. 141 tęsinys, Žemaičių Naumiesčio, H. Zudermano, Dvaro, Vilties, Pienių, Verdainės, Plytinės, Vytauto Kamanto ir kitos D1 kategorijos g.). Kelių infrastruktūros srityje prioritetas išlieka gatvių asfaltavimas, šaligatvių įrengimas ir eismo saugumo priemonių diegimas, viešojo transporto tinklo stiprinimas. 2. Įgyvendinant darnios transporto sistemos strategiją, būtina skirti daugiau dėmesio susisiekimui pėsčiomis ir dviračiais. Šalia Žemaičių Naumiesčio gatvės yra esamas dviračių takas, vedantis Šilutės miesto link. Be šio urbanizuotose ir urbanizuojamose teritorijose numatomas naujas, vedantis Dvaro ir H. Zudermano gatvėmis. <p>Galimybių studijos rengėjai pažymi, kad turizmo išteklių koncentracijos ir tikslingumo požiūriu, perspektyviausia yra Krašto kelios Nr. 141 tęsinys, Žemaičių Naumiesčio, H. Zudermano, Dvaro/ Vilties, Žemaičių Naumiesčio tako įrengimas ir sužiedinimas, kadangi būtent šioje gyvenvietės dalyje formuojami pagrindiniai kultūros turizmo potencialo objektai.</p>
<p>Šilutės rajono savivaldybės 2015–2024 metų strateginis plėtros planas</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vandens telkinių pakrančių tvarkymas gyvenvietėse (fin. šaltinis – ES pramos lėšos (toliau – ES), suma – 750 tūkst. Lt, vykdytojas – Ūkio skyrius, seniūnijos). 2. Uostadvario vasaros ir Vorusnės vasaros polderių renovavimas, pritaikant turizmui (fin. šaltinis – ES, suma – 3 800 tūkst. Lt). 3. Veiviržo draustinio ir kt. pažintinių takų sukūrimas ir įrengimas (fin. šaltinis – ES, suma – 1 800 tūkst. Lt, vykdytojas – Nemuno deltos regioninis parkas, Ūkio skyrius). 4. Poilsio aikštelių prie lankytinų objektų gamtoje (prie dviračių ir pasivaikščiojimo takų) ir vandens telkinių (vandens turizmo trasų) įrengimas ir priežiūra (fin. šaltinis – ES, suma – 2 000 tūkst. Lt, vykdytojas – Architektūros ir urbanistikos skyrius). 5. Nuorodų apie lankytinus objektus įrengimas ir priežiūra (fin. šaltinis – Savivaldybės biudžeto lėšos (toliau – SB), suma – 27 tūkst. Lt, vykdytojas – Kultūros skyrius, seniūnijos). 6. Pažintinių takų: Nendrių ratai, Aukštumalos, Žalgirių, Pakalnės ir kt. renovavimas (fin. šaltinis – ES, suma – 200 tūkst. Lt, vykdytojas – Nemuno deltos regioninis parkas, Ūkio skyrius).

**Dokumento
pavadinimas****Nuostatos**

7. Auto turizmo trasų „Pajūrio parkų žiedas“: Ventės (ŠV) kilpa, Šilaininkų (PR) kilpa, Rusnės (C) kilpa įrengimas (fin. šaltinis – SB, suma – 90 tūkst. Lt, vykdytojas – TIC, Architektūros ir urbanistikos skyrius).
8. Rekreacinių takų įrengimas ir jų priežiūra (fin. šaltinis – SB, suma – 350 tūkst. Lt, vykdytojas – Ūkio skyrius).
9. Vandens turizmo centrų vystymas (fin. šaltinis – ES, suma – 5 000 tūkst. Lt, vykdytojas – Ūkio skyrius).
10. Žvejybos ir vandens turizmo rūšių sąsajų stiprinimas bei naujos strategijos parengimas (fin. šaltinis – ES, suma – 50 tūkst. Lt, vykdytojas – Planavimo ir plėtros skyrius, Kultūros skyrius).
11. Senųjų amatų verslo pritaikymas turizmui seniūnijose edukacinei ir turizmo populiarinimo veiklai (fin. šaltinis – SB, suma 18 tūkst. Lt, vykdytojas – Amatų centras, Senųjų kaimo tradicijų kultūros centras, Salos etnokultūros ir informacijos centras, Žemaičių krašto etnokultūros centras, Šilutės muziejus).
12. Parkų atnaujinimas ir jų pritaikymas turizmui (fin. šaltinis – ES, suma 1 500 tūkst. Lt, vykdytojas – Planavimo ir plėtros skyrius, Turizmo informacinis centras).
13. Turistinių maršrutų kūrimas, įregistravimas ir įtraukimas į tarptautinius ir respublikinius tematinis turizmo kelius (fin. šaltinis – SB, suma – 135 tūkst. Lt, vykdytojas – Planavimo ir plėtros skyrius, Turizmo informacinis centras, Kultūros skyrius).
14. Vykdoma priežiūra, bendradarbiaujant su savininkais bei juos konsultuojant, siekiant išsaugoti Rusnės medinę architektūrą, ją pritaikant kultūriniam turizmui (fin. šaltinis – valstybės biudžeto lėšos (toliau – VB), suma – 8 000 tūkst. Lt, vykdytojas – Planavimo ir plėtros skyrius, Kultūros skyrius, Rusnės seniūnija, Salos etnokultūros ir informacijos centras).
15. Tarptautinio memorialo Macikuose įkūrimas ir Šilutės muziejaus filialo sutvarkymas (fin. šaltinis – ES ir SB, suma – 2 000 tūkst. Lt – ES ir 20 tūkst. Lt – SB, vykdytojas – Planavimo ir plėtros skyrius, Šilutės muziejus, Šilutės seniūnija).
16. Edukacinių programų, paslaugų sukūrimas kultūrinio turizmo paslaugų vartotojams (fin. šaltinis – SB ir kiti finansavimo šaltiniai (toliau – KT), suma – 63 tūkst. Lt – SB ir 288 tūkst. Lt – KT, vykdytojas – Turizmo informacijos centras, kultūros centrai, Šilutės muziejus).
17. Atraktyvaus kultūrinio turizmo kelio „Vėtrungių kelias“ sukūrimas ir įgyvendinimas (fin. šaltinis – SB ir KT, suma – 27 tūkst. Lt – SB ir 770 tūkst. Lt – KT, vykdytojas – Kultūros skyrius, Šilutės kultūros ir pramogų centras, Kintų Vydūno kultūros centras, Salos etnokultūros ir informacijos centras, Šilutės muziejus).
18. Kultūros paveldo išsaugojimo ir pritaikymo turizmui strategijos atnaujinimas (fin. šaltinis – SB, suma – 450 tūkst. Lt, vykdytojas – Kultūros skyrius, seniūnijos, kultūros centrai, Šilutės muziejus).
19. Šilutės savivaldybės muziejų modernizavimas, ekspozicijose pritaikant „gyvų muziejų“ idėją (fin. šaltinis – ES, suma – 4 000 tūkst. Lt, vykdytojas – Planavimo ir plėtros skyrius, Šilutės muziejus, Žemaičių krašto etnokultūros centras, Kintų Vydūno kultūros centras).

Dokumento pavadinimas	Nuostatos
	<p>20. Pažintinių-tematinių turų turizmo organizatoriams, kultūros darbuotojams, turizmo informacijų centrams bei žiniasklaidai organizavimas (fin. šaltinis – SB, suma – 45 tūkst. Lt, vykdytojas – Planavimo ir plėtros skyrius, TIC).</p> <p>21. Senųjų kapinių tvarkymas (fin. šaltinis – SB ir VB, suma – 771 tūkst. Lt – SB ir 18 tūkst. Lt – VB, vykdytojas – Seniūnijos).</p> <p>22. Turizmo išteklių duomenų bazės, atitinkančios Nacionalinės turizmo informacijos sistemos reikalavimus, palaikymas ir savalaikis atnaujinimas (fin. šaltinis – SB, suma – 9 tūkst. Lt, vykdytojas – Planavimo ir plėtros skyrius, TIC).</p> <p>23. Turizmo paslaugų paketo sukūrimas (fin. šaltinis – SB, suma – 135 tūkst. Lt, vykdytojas – Planavimo ir plėtros skyrius, TIC).</p> <p>24. Tyrimo atlikimas, siekiant nustatyti potvynio turizmo infrastruktūros poreikius ir objektų spektrą, ir inicijavimas infrastruktūros sukūrimui (fin. šaltinis – ES, suma – 450 tūkst. Lt, vykdytojas – Planavimo ir plėtros skyrius).</p> <p>25. Ornitologinio turizmo populiarinimas (fin. šaltinis – SB, suma – 90 tūkst. Lt, vykdytojas – Planavimo ir plėtros skyrius, TIC).</p> <p>26. Vandens turizmo populiarinimas (fin. šaltinis – SB, suma – 90 tūkst. Lt, vykdytojas – Planavimo ir plėtros skyrius, TIC, Nemuno deltos regioninis parkas, Rusnės Kaimo turizmo draugija).</p> <p>27. Paukščių stebėjimo infrastruktūros vystymo projekto parengimas ir įgyvendinimas (fin. šaltinis – ES, suma – 450 tūkst. Lt, vykdytojas – TIC, Nemuno deltos regioninis parkas, NVO).</p> <p>289. Bendros apgyvendinimo paslaugų rezervavimo sistemos, įtraukiant viešbučius, kaimo turizmo sodybas bei teikiant informaciją apie poilsio galimybes, sukūrimas ir įdiegimas (fin. šaltinis – SB, suma – 27 tūkst. Lt, vykdytojas – Planavimo ir plėtros skyrius, TIC).</p> <p>29. Turizmo verslo atstovų dalyvavimo verslo parodose ir misijose rėmimas ir skatinimas (fin. šaltinis – SB, suma – 18 tūkst. Lt, vykdytojas – Planavimo ir plėtros skyrius, TIC).</p> <p>30. Interaktyvaus lankytojų traukos objektų sąrašo parengimas ir duomenų bazės sukūrimas internetinėje erdvėje (fin. šaltinis – SB, suma – 9 tūkst. Lt, vykdytojas – Planavimo ir plėtros skyrius, Komunikacijos skyrius).</p> <p>31. Kurortinės teritorijos statuso siekimas (fin. šaltinis – ES, suma – 1 000 tūkst. Lt, vykdytojas – Architektūros ir urbanistikos skyrius).</p> <p>32. Turizmo plėtros programos parengimas (fin. šaltinis – ES, suma – 50 tūkst. Lt, vykdytojas – Planavimo ir plėtros skyrius, TIC).</p> <p>33. Rusnės salos turizmo vystymo galimybių studijos parengimas (fin. šaltinis – ES, suma – 50 tūkst. Lt, vykdytojas – Planavimo ir plėtros skyrius).</p> <p>34. Šilutės miesto parko sutvarkymas ir pritaikymas rekreacijai (fin. šaltinis – ES, suma – 5 000 tūkst. Lt, vykdytojas – Planavimo ir plėtros skyrius, Ūkio skyrius, Architektūros ir urbanistikos skyrius, Kultūros skyrius).</p>
Šilutės rajono savivaldybės 2015–2017 m. strateginio	<p>1. Parengti ir išleisti rajono vandens kelių žemėlapij su vandens turizmo paslaugų teikėjų informacija (fin. šaltinis – SB ir KT).</p> <p>2. Informacijos apie poilsio galimybes rajone teikimas į leidinius (fin. šaltinis – SB ir KT).</p>

Dokumento pavadinimas	Nuostatos
veiklos plano Turizmo plėtros programa	<p>3. Turizmo paslaugų maršrutų sukūrimas (fin. šaltinis – SB ir KT).</p> <p>4. Surinkti išskirtinę informaciją turistams apie visus lankomiausius kultūrinius – istorinius objektus ir vietas (fin. šaltinis – SB ir KT).</p> <p>5. Turistinių maršrutų įtraukimo į tarptautinius ir respublikinius tematinius turizmo kelius inicijavimas (fin. šaltinis – SB ir KT).</p> <p>6. Populiarinti ornitologinį ir konferencinį turizmą rajone (fin. šaltinis – SB).</p> <p>7. Žuvienės virimo čempionatas (fin. šaltinis – SB).</p> <p>8. Kuršių maratonas (fin. šaltinis – SB).</p> <p>9. Organizuoti patraukliausių ir geriausių turizmo paslaugų teikėjų rinkimų ir originaliausių turizmo produktų konkursus (fin. šaltinis – SB ir KT).</p> <p>10. Turizmo plėtros projektų parengimas (galimybių studijos, investiciniai projektai, energ. auditai) (fin. šaltinis – SB).</p> <p>11. Turizmą skatinančių projektų įgyvendinimas (fin. šaltinis – SB).</p> <p>12. Turizmo išteklių duomenų bazės, atitinkančios Nacionalinės turizmo informacijos sistemos reikalavimus sukūrimas ir palaikymas, bei savalaikis šios informacinės sistemos atnaujinimas bei garantavimas (fin. šaltinis – SB ir KT).</p> <p>13. Šilutės TIC galimybių turistų aptarnavimui išplėtimas, sezono metu didinant turistus aptarnaujančių darbuotojų skaičių (fin. šaltinis – SB ir KT).</p> <p>14. Ekskursijų ir individualių maršrutų sudarymas ir organizavimas po Šilutės rajoną (fin. šaltinis – SB ir KT).</p> <p>15. Susitikimas su turizmo verslo atstovais „Turistinio sezono pradžia“ ir „Praėjusios vasaros sezono aptarimas, problemos ir pasiūlymai“ (fin. šaltinis – SB ir KT).</p> <p>16. Turizmo verslo pradmenų medžiagos, skirtos Šilutės gyventojams, norintiems užsiimti turizmo verslu, atnaujinimas (fin. šaltinis – SB ir KT).</p> <p>17. Turizmo verslo konsultacijų pradedantiems ir jau veiklą vykdančioms turizmo paslaugų teikėjams teikimas (fin. šaltinis – SB ir KT).</p> <p>18. Mokymų turizmo sektoriaus darbuotojams organizavimas (fin. šaltinis – SB ir KT).</p> <p>19. Populiarinti gidų paslaugas (fin. šaltinis – SB ir KT).</p> <p>20. Pažintinių – tematinių turų turizmo įstaigų darbuotojams organizavimas (fin. šaltinis – SB ir KT).</p> <p>21. Turizmo informacijos sisteminis ir tiesioginis darbas su turistais Šilutės TIC ir filiale Švėkšnoje (fin. šaltinis – SB ir KT).</p> <p>22. Rajone vykstančių kultūros ir sporto renginių planų su preliminaromis jų programomis publikavimas Šilutės TIC interneto svetainėje www.siluteinfo.lt (fin. šaltinis – SB ir KT).</p> <p>23. Leisti informacinius leidinius turistams apie rajoną (fin. šaltinis – SB ir KT).</p> <p>24. Kas dvejus metus atnaujinti ir išleisti laikraštį apie turizmo verslą Pamaryje (fin. šaltinis – SB ir KT).</p> <p>25. Šilutės rajono turistinės schemos išleidimas (fin. šaltinis – SB ir KT).</p> <p>26. Turizmo išteklių pristatymas tarptautinėse turizmo parodose Lietuvoje ir užsienyje (fin. šaltinis – SB ir KT).</p>

Dokumento pavadinimas	Nuostatos
	<p>27. Rajono turizmo išteklių lietuvių ir užsienio kalbomis tinklapyje www.siluteinfo.lt reprezentavimas (fin. šaltinis – SB ir KT).</p> <p>28. Specializuotų turizmo informacinių paketų Lietuvos atvykstamojo turizmo organizatoriams parengimas ir platinimas, užsienio turizmo informacijos centrams, užsienio ambasadoms ir kitoms užsienio turizmo agentūroms (fin. šaltinis – SB ir KT).</p> <p>29. Kasmetinių reprezentacinių turų po Šilutės rajoną organizavimas turizmo organizatoriams, agentūroms, turizmo informacijos centrams, Lietuvos ir užsienio žiniasklaidai (fin. šaltinis – SB ir KT).</p> <p>30. Informacinių standų įrengimas ir/arba atnaujinimas (fin. šaltinis – SB).</p>
<p>Šilutės rajono savivaldybės 2015–2017 m. strateginio veiklos plano Kultūros plėtros ir paveldo puoselėjimo programa</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Įgyvendinti atnaujintą Šilutės rajono kultūros paveldo išsaugojimo ir pritaikymo turizmui strategiją (fin. šaltinis – SB ir KT). 2. Tarptautinio memorialo Macikuose įkūrimas ir Šilutės muziejaus filialo (buv. karcerio) sutvarkymas (fin. šaltinis – SB, VB ir KT). 3. Senųjų amatų verslo pritaikymas turizmui seniūnijose edukacinei ir turizmo populiarinimo veiklai (fin. šaltinis – SB ir KT). 4. Tautinio paveldo produktų plėtros Pamario krašte sklaida ir skatinimas (fin. šaltinis – SB ir KT). 5. Atraktyvaus kultūrinio turizmo kelio „Vėtrungių kelias“ sukūrimas ir įgyvendinimas, panaudojant regiono turimus kultūrinius, turistinius išteklius ir suburiant partnerių tinklą (fin. šaltinis – SB, KT ir pajamos už suteiktas paslaugas).
<p>Šilutės rajono kultūros paveldo išsaugojimo ir pritaikymo turizmui strategija 2015–2020 m</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kartu su Šilutės TIC parengti prioritetinių Šilutės rajono kultūros paveldo objektų, pritaikomų turizmui, sąrašą (vykdytojas – Kultūros skyrius, Šilutės TIC). 2. Bendradarbiauti su Šilutės TIC pritaikant rajono kultūros paveldą turizmui: <ol style="list-style-type: none"> 1) bendradarbiaujant su TIC parengti ir įgyvendinti „Šilutė pėsčiomis“ projektą; 2) bendradarbiaujant su TIC įtraukti sutvarkytus rajono kultūros paveldo objektus į nacionalinius, regioninius ir tarptautinius turizmo bei kultūros kelius. (Vykdytojas – Kultūros skyrius, Šilutės TIC). 3. Parengti ir įgyvendinti sienos tarp Mažosios Lietuvos ir Žemaitijos ženklinimo projektą (vykdytojas – Kultūros skyrius, Šilutės TIC).
<p>Regioninė galimybių studija „Vakarų krantas“</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rytinio farvaterio Ventės ragas – Smeltės pusiasalis tiesimas (suma – 2 000 tūkst. Lt, vykdytojas – Klaipėdos r. sav., Klaipėdos m. sav., Šilutės r. sav., įgyvendinimo laikotarpis – 2014–2020 m.). 2. Kelto prieplaukos prie Rusnės statyba (suma – 5 000 tūkst. Lt, vykdytojas – Šilutės r. sav., Neringos sav., įgyvendinimo laikotarpis – 2014–2020 m.). 3. Ventės rago švyturio rekonstrukcija (suma – 500 tūkst. Lt, vykdytojas – Šilutės r. sav., įgyvendinimo laikotarpis – iki 2025–2030 m.)². 4. Plėsti infrastruktūrą Šilutės r. sav. maudyklose: Žemaičių Naumiesčio tvenkinio, Kuršių marių ties Kintais, Atmatos upės ties Rusne, Šyšos upės Šilutės mieste (ties Darbininkų kvartalu) (suma – 120 tūkst. Lt, vykdytojas – Šilutės r. sav., privatūs juridiniai asmenys, įgyvendinimo laikotarpis – iki 2025–2030 m.). 5. Įrengti maudyklą Kuršių mariose Ventėje priešais automobilių stovėjimo aikštelę (suma – 50 tūkst. Lt, vykdytojas – Šilutės r. sav., Nemuno deltos regioninio

Dokumento pavadinimas	Nuostatos
	<p>parko direkcija, privatūs juridiniai asmenys, įgyvendinimo laikotarpis – iki 2025–2030 m.).</p> <p>6. Rusnės pasiekiamumo didinimas (tyrimo dėl estakados į Rusnę statybos atlikimas) (suma – 80 tūkst. Lt, vykdytojas – Šilutės r. sav., Lietuvos automobilių kelių direkcija, įgyvendinimo laikotarpis – iki 2025–2030 m.).</p> <p>7. Greitųjų autobusų maršruto iš Palangos tarptautinio oro uosto organizavimas į Šilutę (suma – konkurso būdu, vykdytojas – Šilutės r. sav., įgyvendinimo laikotarpis – iki 2025–2030 m.).</p> <p>8. Kempingo / stovyklavietės Nemuno deltos regioniniame parke įrengimas (Rusnėje) (suma – 2 000 tūkst. Lt, vykdytojas – Šilutės r. sav., Nemuno deltos regioninio parko direkcija, privatūs juridiniai asmenys, įgyvendinimo laikotarpis – iki 2025–2030 m.).</p> <p>9. Turizmo maršrutų, derinant skirtingas transporto rūšis, sudarymas ir skatinimas: Klaipėda–Autobusas–Šilutė–Rusnė–Nemuno deltos regioninis parkas–Šilutė–Autobusas–Klaipėda (dviratis, autobusas) (vykdytojas – Klaipėdos m. sav., Šilutės r. sav., įgyvendinimo laikotarpis – 2014–2020 m.), Klaipėda–Autobusas–Šilutė–Kintai–Svencelė–Dreverna–Priekulė–Autobusas–Klaipėda (dviratis, autobusas) (vykdytojas – Neringos sav., Šilutės r. sav., Klaipėdos r. sav., įgyvendinimo laikotarpis – 2014–2020 m.), Nida–Keleivių keltas–Ventainė–Ventės ragas–Kintai–Svencelė–Kintai–Ventainė–Keleivių keltas–Nida (dviratis, keltas) (vykdytojas – Neringos sav., Šilutės r. sav., Klaipėdos r. sav., įgyvendinimo laikotarpis – 2014–2020 m.), Nida–Keleivių keltas–Ventainė–Ventės ragas–Šilutė–Rusnė–Uostadvaris–Keleivių keltas–Nida (vykdytojas – Neringos sav., Šilutės r. sav., įgyvendinimo laikotarpis – 2014–2020 m.).</p>
<p>Nemuno deltos regioninio parko tvarkymo planas</p>	<p>1. Plėtojant pėsčiųjų turizmą įrengti pėsčiųjų takus ir trasas Regioninio parko kraštovaizdžiui, gamtos ir kultūros vertybėms ir gyvagai gamtai pažinti:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) įrengti pažintinį taką Tulkiaragės vasaros polderyje, sudarant galimybes susipažinti su agrariu kraštovaizdžiu ir jo gamtos įvairove; 2) įrengti pažintinį taką Berštų botaniniame-zoologiniame draustinyje, sudarant galimybes susipažinti su Berštų miško gamtos įvairove; 3) įrengti pažintinį taką Leitgirių botaniniame draustinyje, sudarant galimybes susipažinti su botaninėmis vertybėmis; 4) papildyti Žalgirių kraštovaizdžio draustinyje esantį pažintinį taką žiedine trasa, sudarant galimybes susipažinti su Žalgirių Rupkalvių pelke, jos gamtos įvairove ir vieninteliu išlikusiu pelkininkų kaimu; 5) pratęsti Aukštumalės pažintinį taką, sudarant galimybes susipažinti su Europos Bendrijos svarbos pelkių buveinėmis. <p>2. Plėtoti dviračių turizmą, įrengti naujus dviračių takus ir trasas Regioninio parko kraštovaizdžiui, gamtos ir kultūros vertybėms pažinti:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) įrengti dviračių taką iš Rusnės į Šilutę apsauginio pylimo viršumi palei Šyšą; 2) įrengti dviračių takus apsauginių polderių pylimais Rusnės saloje; 3) įrengti dviračių takus apsauginių polderių pylimais palei Krokų lanką ir Kniaupo įlanką;

Dokumento pavadinimas	Nuostatos
	<p>4) įrengti dviračių ir pėsčiųjų taką pylimais palei Minijos upę (dešiniajame ir kairiajame krantuose) nuo Minijos kaimo iki Kintų tvenkinių.</p> <p>3. Kurti infrastruktūrą prie Regioninį parką kertančių svarbiausių lankytojų judėjimo kelių: nacionalinio autoturizmo maršruto „Nemuno keliai“ ir „Kuršių kelias“, nacionalinio dviračių maršruto ir regioninio maršruto „Pajūrio parkų žiedas“.</p> <p>4. Gerinti kelių būklę autoturizmo trasose, įrengti automobilių stovėjimo aikšteles, atokvėpio vietas prie lankomų objektų.</p> <p>5. Įrengti apžvalgos aikšteles būdingiems ir (ar) unikaliems Regioninio parko kraštovaizdžio panoraminiais vaizdams apžvelgti.</p> <p>6. Plėtoti Regioninio parko vizualinę informacinę sistemą natūroje, pastatyti rodykles, užrašus, informacinius standus.</p> <p>7. Plėtoti vandens turizmą nacionalinėje vandens turizmo trasoje Nemuno upe bei jo atšakose.</p> <p>8. Pritaikyti kultūros paveldo objektus lankymui, sutvarkant aplinką, įrengiant lankymui ir eksponavimui būtiną infrastruktūrą (priėjimus, privažiavimus, automobilių stovėjimo aikšteles, atokvėpio vietas, informacinius standus), formuojant želdinius, atveriant kultūros paveldo objektus ar reginius kraštovaizdžio kirtimais.</p>
<p>Nemuno deltos regioninio parko ir jo zonų ribų planas</p>	<p>1. Išsaugoti seniausią Lietuvoje vandens kėlimo stotį, Uostadvario švyturį.</p> <p>2. Išsaugoti Skirvytės kaimo (Rusnės miestelio dalies), vieno etnografiškai vertingiausių ir geriausiai išlikusių Mažosios Lietuvos žvejų kaimų, planinę, erdvinę, tūrinę ir užstatymo struktūrą, tradicinę statinių architektūrinę išraišką, jame esančius kultūros paveldo objektus ir jų aplinką, etnines tradicijas bei tradicinę gyvenseną.</p> <p>3. Išsaugoti Minijos (Mingės) kaimo – gatvinio-upinio etnografiškai vertingo žvejų kaimo planinę erdvinę, tūrinę ir užstatymo struktūrą, tradicinę statinių architektūrinę išraišką.</p> <p>4. Išsaugoti Rusnės miestelio istorinės dalies urbanistinę (planinę, erdvinę, tūrinę) struktūrą, tradicinį visos teritorijos ir joje esančių atskirų sklypų užstatymo tipą (-us), tradicinę statinių architektūrinę išraišką, joje esančius kultūros paveldo objektus ir jų aplinką.</p>
<p>Lietuvos turizmo plėtros 2014–2020 metų programa</p>	<p>1. Prioritetas teikiamas žaliojo (ekologinio) turizmo plėtrai.</p> <p>2. Kad mažėtų sezoniškumas, ypač būtina kurti viešąją infrastruktūrą ir aktyviai remti projektus, kurie paslaugų įvairove prisideda prie sezoniškumo mažinimo. Skatinti viešbučius aktyviau kurti visus metus veikiančius SPA centrus, ypač plėtoti paslaugas, patrauklias turistams ne tik per vasaros sezoną, o kaimo turizmo sodybose skatinti teikti ir plėtoti specializuotas paslaugas, siekiant sukurti konkurencingų produktų, patrauklių skirtingais metų laikais.</p> <p>3. Svarbiausi rekomenduojami finansuoti turizmo objektai:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Šilutės H. Šojaus dvaras; 2) kulinarinis paveldas Rusnės kaime; 3) Mingės etnografinis kaimas; 4) paplūdimys Kintuose;

Dokumento pavadinimas	Nuostatos
	5) paplūdimys Ventėje; 6) prieklauka Rusnėje; 7) kempingas Rusnėje.

1. TURIZMO VERSLO IŠVYSTYMO ESAMOS SITUACIJOS ANALIZĖ

4.1. Bendras Šilutės rajono savivaldybės socialinės-ekonominės situacijos įvertinimas

Šilutės rajono savivaldybė išsidėsčiusi vakarinėje Lietuvos dalyje, prie Kuršių marių. Savivaldybė yra viena iš septynių, sudarančių Klaipėdos regioną. Šilutės rajono savivaldybė ribojasi su Klaipėdos regiono Klaipėdos rajono savivaldybe ir Tauragės regiono Šilalės rajono, Tauragės rajono, Pagėgių savivaldybėmis, taip pat su Rusijos Federacijos Kaliningrado sritimi. Šilutės rajono savivaldybę sudaro 11 seniūnijų: Gardamo, Juknaičių, Katyčių, Kintų, Rusnės, Saugų, Šilutės, Švėkšnos, Usėnų, Vainuto, Žemaičių Naumiesčio.

Šilutės rajono savivaldybė yra svarbių tarptautinių kelių įtakos zonoje. Savivaldybės teritoriją šiaurės-pietų kryptimi kerta karšto kelias 141, jungiantis Kauną ir Klaipėdą, kuris jungiasi su šalies magistraliniu keliu A12 Ryga-Šiauliai-Tauragė-Kaliningradas ir IXB transporto koridoriumi Kijevas-Minkas-Vilnius-Klaipėda, sutampančiu su magistraliniu keliu A1 Vilnius-Kaunas-Klaipėda. Sosisiekimui taip pat labai svarbi savivaldybės teritoriją kertanti geležinkelio linija Klaipėda-Pagėgiai. Visa tai sudaro strategiškai patogią Šilutės rajono savivaldybės geografinę padėtį.

Šilutės rajono savivaldybės administracinis centras – Šilutės miestas, kuris nuo šalies sostinės Vilniaus nutolęs 299 km, nuo Kauno miesto – 204 km, nuo Klaipėdos – 53 km.

Demografinė situacija

Lietuvos statistikos departamento duomenimis, 2020 m. pradžioje Šilutės rajono savivaldybėje gyveno 37641 gyventojais. 2017–2020 m. savivaldybėje, kaip ir visoje šalyje, dėl neigiamo gyventojų prieaugio ir neigiamos neto migracijos gyventojų skaičius mažėjo. Minimu

laikotarpiu savivaldybė neteko -5,67 proc. gyventojų – daugiau nei vidutiniškai Lietuva (- 1,89 proc.). Teigiama demografinė situacija pastebima Neringos savivaldybėje (13,98 proc.).

2 lentelė. Gyventojų skaičius 2017-2020 m. pr.

Nuolatinių gyventojų skaičius metų pradžioje					
	2017	2018	2019	2020	Pokytis, proc.
Lietuvos Respublika	2847904	2808901	2794184	2794090	-1,89
Klaipėdos apskritis	320507	317252	317722	319958	-0,17
Neringos sav.	3097	3224	3455	3530	13,98
Šilutės r. sav.	39902	38749	38204	37641	-5,67

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Verslas

2017-2020 m. pradžios laikotarpiu šalyje buvo pastebimos verslo augimo tendencijos. Šilutės rajono savivaldybė padarė teigiamą šuolį, lyginant su Lietuvos Respublika ir kitomis lyginamomis teritorijomis, nes nuo 2015 m. iki 2020 m. veikiančių ūkio subjektų Šilutės rajono savivaldybėje išaugo 1,1 proc. iki 1045 veikiančių ūkio subjektų.

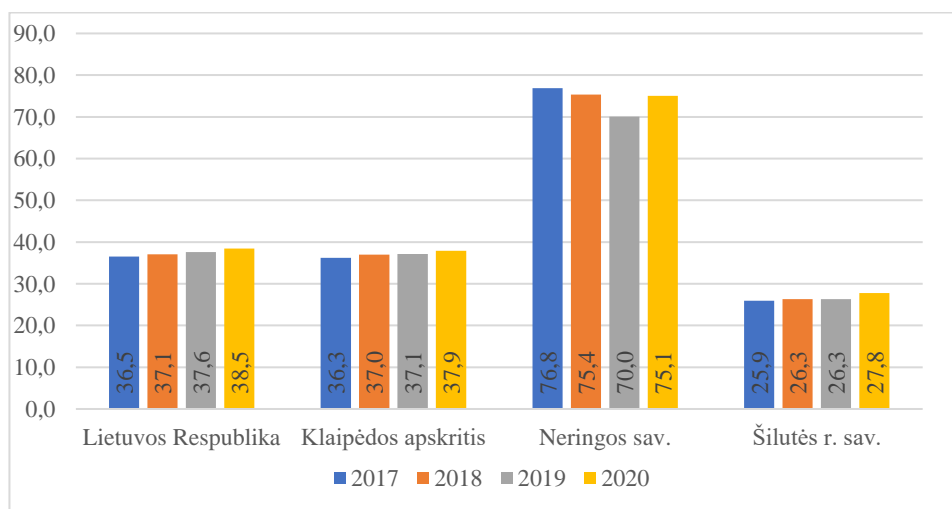
3 lentelė. Veikiančių ūkio subjektų skaičius ir kitimo dinamika 2017-2020 m.

Veikiantys ūkio subjektai metų pradžioje					
	2017	2018	2019	2020	Pokytis, proc.

Lietuvos Respublika	104074	104117	105093	107444	3
Klaipėdos apskritis	11620	11746	11797	12119	4
Neringos sav.	238	243	242	265	1
Šilutės r. sav.	1034	1019	1006	1045	1

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

2017–2020 m. laikotarpiu tiek šalyje, tiek Šilutės rajone stebimos ryškios verslo augimo tendencijos. Tai reprezentuoja palankių sąlygų verslui kurti ir plėtoti sudarymą, gyventojų įsidarbinimo galimybių didėjimą. 2020 m. pradžioje veikiančių ūkio subjektų skaičius, tenkantis tūkstančiui gyventojų, Šilutės rajono savivaldybėje siekė 27,8 ir buvo mažiausias lyginant su šalies, apskrities ar Neringos savivaldybės rodikliais, tačiau 2017–2020 m. laikotarpiu būtent Šilutės rajone verslo augimo tempas siekė 7,1 proc. ir buvo sparčiausias (šalyje augo 5,2 proc., Klaipėdos apskrityje – 4,5 proc., o Neringos savivaldybėje sumažėjo 2,3 proc.)

8 pav. Veikiančių ūkio subjektų skaičius, tenkantis tūkstančiui gyventojų, metų pradžioje (vnt.) ir rodiklio dinamika (proc.) 2017–2020 m.

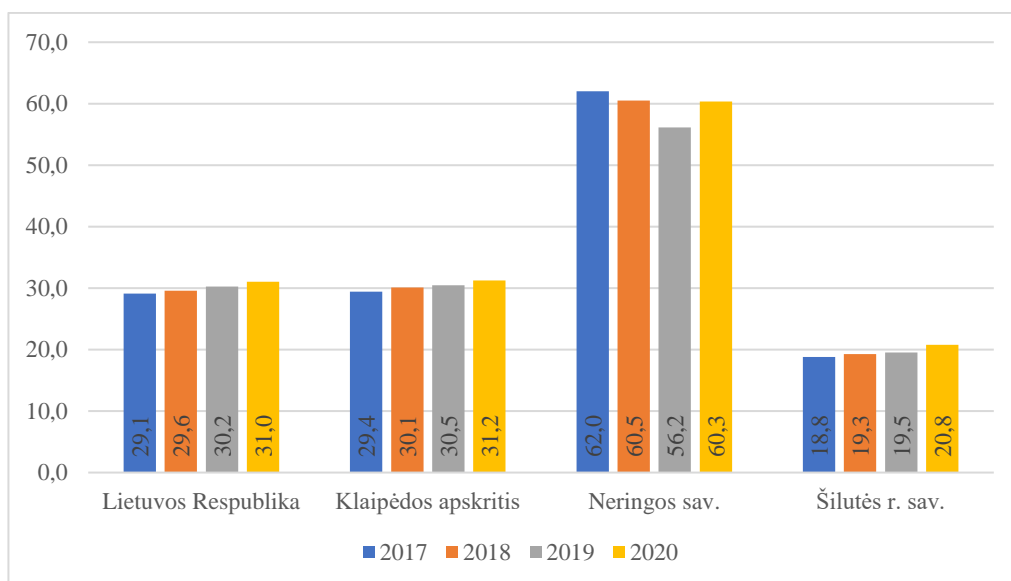
Šaltinis: sudaryta autorių pagal LSD duomenis

Veikiančių mažų ir vidutinių įmonių skaičius metų pradžioje					
	2017	2018	2019	2020	Pokytis, proc.
Lietuvos Respublika	82885	83069	84510	86738	4,6
Klaipėdos apskritis	9424	9542	9686	9991	6,0
Neringos sav.	192	195	194	213	10,9
Šilutės r. sav.	751	746	746	782	4,1

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Šilutės rajone, kaip ir visoje Lietuvoje, dominuoja smulkusis ir vidutinis verslas (SVV), kuris yra vienas iš svarbiausių ekonomikos augimo bei konkurencingumo veiksnių, turintis esminį poveikį ne tik atskirų vietovių, bet ir bendrai Lietuvos ūkio raidai, naujų darbo vietų kūrimui ir socialiniam stabilumui.

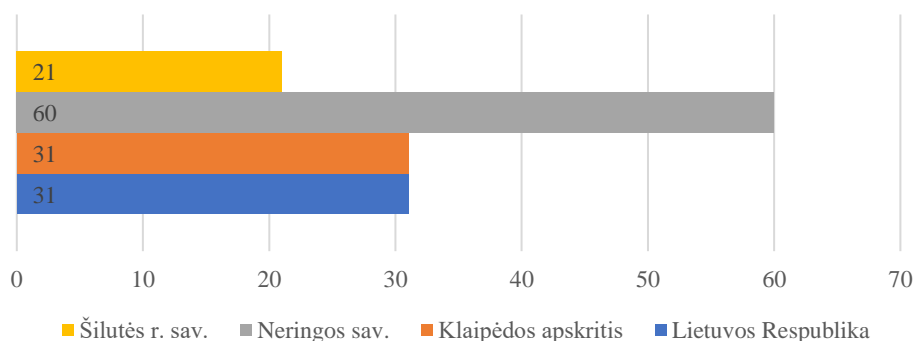
2020 m. pradžioje Šilutės rajono savivaldybės tūkstančiui gyventojų teko 20,8 veikiančys SVV subjektai. Palyginti su 2017 m. duomenimis, šis rodiklis išaugo 10,4 proc. – sparčiausiai iš visų lyginamų teritorijų.

9 pav. Veikiančių SVV subjektų skaičius, tenkantis tūkstančiui gyventojų metų pradžioje (vnt.) ir rodiklio dinamika (proc.) 2017–2020 m.

Šaltinis: sudaryta autorių pagal LSD duomenis

Nepaisant to, Šilutės rajono verslininkystės atsilikimas nuo šalies ir apskrities vidurkių vis dar išlieka gana ryškus. Tai iliustruoja verslumo lygio¹ rodiklis, kuris 2020 m. pradžioje siekė 21.

10 pav. Verslumo lygis 2020 m. pradžioje
Šaltinis: sudaryta autorių pagal LSD duomenis

2020 m. didžiąją Šilutės rajono įmonių dalį (80,2 proc.) sudarė smulkios įmonės (629 vnt.), turinčios iki 10 samdomų darbuotojų, ir pagal šį rodiklį atitiko bendrąsias šalies tendencijas. Tuo tarpu mažos įmonės analizuojamais metais Šilutės rajone sudarė 17,3 proc. (136 vnt.), vidutinės – 2,2 proc. (17 vnt.) ir didelės – 0,3 proc. (2vnt.).

Penktadalis Šilutės rajono įmonių užsiėmė prekyba, dešimtadalis – statybų ir transporto veikla, kiek mažiau – apdirbamosios gamybos ir žemės ūkio, miškininkystės bei žuvininkystės veiklomis.

Remiantis www.rekvizitai.lt duomenimis, 2020 m. pabaigoje Šilutės rajone veikė 43 įmonės, užsiimančios žuvininkystės ir žuvies produktų veikla. Didžioji jų dalis įsikūrusi Šilutėje (19 įmonių), Rusnėje (8 įmonės) ir Kintuose (7 įmonės). Didžiausia pagal darbuotojų skaičių buvo UAB „Dauparų žuvis“, turinti 117 darbuotojų.

5 lentelė. Didžiausios Šilutės rajono įmonės, užsiimančios žuvininkystės veikla 2020 m. pabaigoje

Eil. nr.	Pavadinimas	Darbuotojų skaičius	Vieta
1.	UAB Dauparų žuvis	117	Šilutė
2.	UAB Kintai	43	Kintai
3.	UAB Rusnės žuvis	31	Šilutė

¹ Vadovaujantis www.verslilietuva.lt, verslumo lygis – tai mažų ir vidutinių įmonių skaičius, tenkantis tūkstančiui gyventojų.

4.	UAB SLP žuvis	16	Kintai
5.	UAB Jūros vėjas	14	Šilutė
6.	UAB Smiltalė	10	Kintai

Šaltinis: sudaryta autorių pagal www.rekvizitai.lt duomenis

6 lentelė. Veikiančių ūkio subjektų pasiskirstymas pagal pagrindinius verslo sektorius Šilutės rajono savivaldybėje 2020 m. pradžioje, proc.

Veikiantys ūkio subjektai metų pradžioje		
Iš viso pagal ekonomines veiklos rūšis	104 5	Dalis nuo visų SVV, proc.
Žemės ūkis, miškininkystė ir žuvininkystė	75	7,2
Kasyba ir karjerų eksploatavimas	1	1,3
Apdirbamoji gamyba	85	8,1
Elektros, dujų, garo tiekimas ir oro kondicionavimas	7	8,2
Vandens tiekimas, nuotekų valymas, atliekų tvarkymas ir regeneravimas	3	0,3
Statyba	107	10,2
Didmeninė ir mažmeninė prekyba; variklinių transporto priemonių ir motociklų remontas	193	18,5
Transportas ir saugojimas	103	9,9
Apgyvandinimo ir maitinimo paslaugų veikla	33	3,2
Informacija ir ryšiai	11	1,1
Finansinė ir draudimo veikla	5	5,9
Nekilnojamojo turto operacijos	31	3,0
Profesinė, mokslinė ir techninė veikla	63	6,0
Administracinė ir aptarnavimo veikla	28	2,7
Viešasis valdymas ir gynyba; privalomasis socialinis draudimas	4	0,4
Švietimas	37	3,5
Žmonių sveikatos priežiūra ir socialinis darbas	43	4,1
Meninė, pramoginė ir poilsio organizavimo veikla	69	6,6
Kita aptarnavimo veikla	147	14,1

Šaltinis: sudaryta autorių pagal LSD duomenis

2. TURIZMO PLĖTROS IŠTEKLIAI

Pajūrio regionas kaip prioritetas išskiriamas visuose nacionalinio lygmens turizmo planavimo dokumentuose (LR bendrasis planas, Nacionalinė turizmo plėtros programa, Nacionaliniai vandens turizmo trasų ir autoturizmo trasų specialieji planai). Klaipėdos regionas Nacionalinėje turizmo plėtros programoje išskirtas kaip didžiausio turistinio potencialo teritorija: „Lietuvos gamtinių ir kultūrinių turizmo išteklių potencialas ir teritorinė sklaida netolygūs, todėl pagal jų išskirtinumą ir sankaupą Programoje skiriami šie savivaldybių teritorijose esančius patraukliausius turistinius objektus apimantys prioritetai turizmo plėtros regionai: Pajūrio regionas, apimantis Klaipėdos miesto, Klaipėdos rajono, Palangos miesto, Kretingos rajono, Neringos, Šilutės rajono savivaldybes“. Didžiausio turistinio potencialo regionuose numatyti šie prioritetai turizmo produktai: kultūrinis turizmas, aktyvus poilsis (nacionalinė Minijos vandens turizmo trasa, tarptautinė dviračių trasa EuroVelo 10) ir sveikatos turizmas.

Šilutės rajono savivaldybės turizmo plėtros išteklius sudaro: gamtinis turizmas, vandens turizmas, kultūrinis turizmas, tautinis paveldas, kulinarinis paveldas, savivaldybės teritorijoje organizuojama kultūrinė-pramoginė-rekreacinė veikla.

5.1. Gamtos ištekliai

Gamtinio turizmo Šilutės rajono savivaldybės teritorijoje karkasą sudaro Nemuno deltos regioninio parko teritorija. Parkas įsteigtas 1992 m., siekiant išsaugoti Nemuno deltos regiono kraštovaizdį, jo gamtinę ekosistemą bei kultūros paveldo vertybes. Parko plotas – daugiau nei 29000 ha. Nemuno deltos regioninio parko kraštovaizdis itin turtingas. Parko teritorija apima seklias Kuršių marių įlankas, ištisą Nemuno deltos upių ir upelių sistemą, senvaginius ežerus (žiogius), Krokų lankos ežerą, Nemuno žemupio užliejamas pievas, didžiausią regione polderių sistemą, Aukštumalos aukštapelkę ir kitas pelkes, didžiausią Lietuvoje Rusnės salą (plotas – 46 km) bei Ventės rago pusiasalį. Parko unikalumas – galimybė organizuoti ir vystyti tiek kultūrinį, tiek gamtinį (pažintinį, ekologinį, vandens) turizmo rūšis. Detalesnis gamtinio turizmo Nemuno deltos regioninio parko teritorijoje išteklių aprašymas pateikiamas 2 priede.

Atskiras gamtinio turizmo aspektas – ornitologinis turizmas. Nemuno deltos regioninis parkas – viena svarbiausių Europos vietų migruojantiems vandens paukščiams. Visas Nemuno deltos

regioninis parkas su nežymiomis ribų korektūromis patenka į NATURA 2000 teritorijų tinklą tiek kaip paukščių apsaugai svarbi teritorija (PAST), tiek kaip buveinių apsaugai svarbi teritorija (BAST).

Nemuno deltoje aptikta daugiau nei 300 paukščių rūšių. Čia peri apie 180 paukščių rūšių. Deltoje ir ją supančiose apsemiamose lankose, pelkėse ir drėgnuose miškuose yra svarbiausios Lietuvoje daugelio retų ir nykstančių paukščių rūšių perimvietės. Nemuno deltos regioniniame parke perinčios 58 paukščių rūšys įrašytos į Lietuvos Raudonąją knygą, o 54 rūšys yra įtrauktos į Europos Sąjungos šalyse labiausiai saugomų paukščių sąrašą. Šioje unikaloje gamtinėje teritorijoje peri globaliai nykstančios vandens ir pelkių paukščių rūšys – stulgys ir meldinė nendrinukė, perėjimo metu aptikta rudė. Nemuno deltoje yra svarbiausios daugelio retų paukščių rūšių (juodakaklio krago, didžiojo baublio, pilkosios žąsies, urvinės anties, šaukštasnapės anties, jūrinio erelio, griežlės, jūrinės šarkos, gaiduko, juodkrūčio bėgiko, mažosios žuvėdros, juodosios žuvėdros, didžiojo apuoko, ūsuotosios zylės ir kt.) perimvietės Lietuvoje.

Šioje unikaloje teritorijoje yra tarptautinės svarbos migruojančių ausuotojų kragų, didžiųjų baltųjų garnių, gulbių giesmininkių, mažųjų gulbių, baltaskruosčių berniklių, pilkųjų, baltakakčių ir želmeninių žąsų, cyplių, pilkųjų, smailiauodegių, šaukštasnapių, rudagalvių ir kuoduotųjų ančių, klykuolių, didžiųjų ir mažųjų dančiasnapių, laukių, gervių, mažųjų kirų, juodųjų žuvėdrų ir kitų vandens paukščių poilsio ir maitinimosi vietos.

Spalio mėnesį paukščių stebėtojai kviečiami į kasmet Pamario krašte rengiamas išskrendančių paukščių palydėtuvės bei į tradicinį „Paukščių rajį“ (paukščių stebėjimo varžybos mėgėjams ir profesionalams).

Su paukščių migracija lankytojai kviečiami susipažinti Tado Ivanausko Zoologijos muziejaus Ventės Rago ornitologinėje stotyje. Ornitologinėje stotyje įrengtas nedidelis muziejus, kuriame galima susipažinti su paukščių žiedavimo istorija, paukščių migravimo tyrimais ir unikaliu Nemuno deltos sparnuočių pasauliu. Ventės Ragas – itin svarbi vieta migruojantiems paukščiams. Kai kada per Ventės Ragą per dieną praskrenda iki 300000 paukščių. 1929 m. prof. T. Ivanauskas įsteigė Ventės Rago paukščių žiedavimo stotį. Ši stotis – viena seniausių pasaulyje. Pastaraisiais dešimtmečiais ornitologinėje stotyje įrengtos didžiausios pasaulyje paukščių gaudyklės (jų plotis – 60 m, aukštis – 25 m) bei modernios „zigzaginės“ gaudyklės. Šių gaudyklių autorius – ilgametis ornitologinės stoties direktorius Leonas Jezerskas. Ventės Rago ornitologinėje stotyje nuo jos įkūrimo iš viso apžieduota apie 2 milijonai paukščių, kurie buvo 226 rūšių. Daugiau nei 95% visų žieduotų paukščių sudarė smulkūs žvirbliniai paukščiai (varnėnai, didžiosios zylės, šelmeninės

kregždės ir kt.). Pastaraisiais metais kasmet gaunama apie 300 – 400 pranešimų apie ornitologinėje stotyje žieduotus paukščius iš įvairių Europos, Azijos ir Afrikos šalių.

5.2. Žmogiškieji išteklių – Šilutės rajono sertifikuoti tautinio paveldo meistrai

- **Angelė Rauklienė** – Sertifikuotų tautinio paveldo produktų tradicinių amatų meistrė, senųjų margučių marginimo ir žaislininkystės amatų puoselėtoja. Margučius marginti pradėjo nuo penkerių metų, tai daryti ją išmokė mama O. Šiupenienė. Amatas, produktai – Augaliniais dažais dažyti margučiai, kauliniai žaislai, skutinėti margučiai.
- **Edmundas Demereckas** – Sertifikuotų tautinio paveldo produktų tradicinis amatininkas, senojo dailidystės amato puoselėtojas. Ūkininkauti pradėjo nuo 1995 m. Daugiau kaip pusę nuosavos žemės užima nendrynai ir pievos. Pradėjo gaminti tvoras pintas iš žilvičių ir karklų vytelių. Tradicinių amatų meistras. Amatas, produktai – Nendrinės tvoros, nendriniai stogai.
- **Jurijus Belokopytovas** – Sertifikuotų tautinio paveldo produktų tradicinis amatininkas, senojo maisto ruošimo amato puoselėtojas. Amatą perėmė iš tėčio. Nuo 1995 m. dalyvauja etnografiniuose renginiuose ne tik Rusnėje, rajone, bet ir Lietuvoje. Amatas, produktai – Rūkytas karšis.
- **UAB „Danutės šakotis“** – Sertifikuota tautinio paveldo produktų gamintoja. Amatas, produktai – Šakotis.
- **Vaidotas Bliūdžius** – Sertifikuotų tautinio paveldo produktų tradicinių amatų meistras, senųjų stalystės ir stogdengystės amatų puoselėtojas. Amatas, produktai – Malksniniai stogai, mediniai laivai, vėtrungės.
- **Algimantas Dirsė** – Sertifikuotų tautinio paveldo produktų tradicinis amatininkas, senojo maisto ruošimo darymo amato puoselėtojas, daugelio mugių, parodų dalyvis. Amatas, produktai – Pamario žuvienė.
- **Česlovas Ramoška** – Sertifikuotų tautinio paveldo produktų tradicinis amatininkas, senojo vyndarystės amato puoselėtojas. Amatą perėmė iš mamos, kuri kiekvieną rudenį darydavo vyną. Amatas, produktai – Aviečių, aviečių – juodųjų serbentų, juodųjų serbentų, obuolių, obuolių – aronijų, pienių, svarainių, obuolių– šermukšnių, vyšnių vynų rūšys.
- **Vytautas Ruktys** – Sertifikuotas A kategorijos tradicinių amatų meistras. Cukrinės, dubenys, kaparai, mediniai žaislai, skrynios, žvakidės.

- **Simas Knapkis** – Sertifikuotų tautinio paveldo produktų tradicinis amatininkas, senojo stalystės amato puoselėtojas. Amatas, produktai – Laivai, valtys.
- **Valdas Jurkšaitis** – Sertifikuotų tautinio paveldo produktų tradicinis amatininkas, senosios kalvystės amato puoselėtojas. Amatas, produktai – Valčių detalės.
- **UAB „3K Grupė“** – Sertifikuota tautinio paveldo produktų gamintoja. Amatas, produktai – Kuršių marių vėtrungės.
- **Indrė Šatkienė** – Sertifikuota A kategorijos tautinio paveldo produktų tradicinė amatininkė, senojo maisto ruošimo amato puoselėtoja. Amatas, produktai – Rūkytas karšis.
- **UAB „Smaližiaus kertelė“** – Sertifikuota tautinio paveldo produktų gamintoja. Amatas, produktai – Šakočiai.
- **Ramūnas Asiulevičius** – Sertifikuotų tautinio paveldo produktų tradicinis amatininkas, senojo amato maisto ruošimo puoselėtojas. Amatas, produktai – Rūkyta žuvis.
- **Romualdas Berčys** – Sertifikuotų tautinio paveldo produktų tradicinis amatininkas, senojo maisto ruošimo amato puoselėtojas. Amatas, produktai – Rūkytas ešerys ir karšis.
- **UAB „Pamaris žuvis“** – Įmonė sertifikuota tradicinės paslaugos teikėja. Amatas, produktai – Žvejyba traukiamuoju tinklu.
- **Aurelija Jakštaitė** – Sertifikuotų tautinio paveldo produktų tradicinė amatininkė, senojo žvakininkystės amato puoselėtoja. Amatas, produktai – Lietinės žvakės.
- **Bronius Kalvaitis** – Sertifikuotų tautinio paveldo produktų tradicinis amatininkas, senojo maisto ruošimo darymo amato puoselėtojas. Amatas, produktai – Žuvienė.

5.3. Žvejybos turizmas

Pamarys ir delta nuo seno garsėjo kaip žvejų kraštas – žuvies čia išties daug, tačiau verslinė žvejyba daugelyje parko vandens telkinių reguliuojama ir ribojama. Nemuno deltos regioninio parko vandens telkiniuose, išskyrus esančius Nemuno priešakinės deltos gamtiniame rezervate, Krokų lankos botaniniame-zoologiniame draustinyje, Kuršių marias tarp Atmatos ir Skirvytės upių mažesniu kaip 1 km atstumu nuo kranto, Kniaupo įlanką, organizuojama limituota žvejyba (TAR, 2014-06-04, 2014-06206). Limituotos žvejybos reguliavimo priemonės ir sąlygos:

- Žvejoti leidžiama ištisus metus, laikantis Mėgėjiškos žūklės taisyklių reikalavimų. Išduodamos meškeriootojo kortelės parai, savaitei (7 d.) arba mėnesiui (30 d.).

- Vienos žvejybos metu leidžiama sugauti ne daugiau kaip 7 kg bendro svorio žuvų.
- Nuo balandžio 20 d. iki gegužės 20 d. visus sugautus karšius privaloma nedelsiant paleisti atgal į vandens telkinį.
- Teisė mėgėjiškai žūklei įgyjama sumokėjus įmoką žuvų ištekliams atkurti ir išsaugoti.

Žvejybos arealai:

- Stintos (Minija nuo Tenenio žiočių iki Atmatos; Atmata nuo Skirvytės iki Uostadvario švyturio; Aukštumalė nuo Atmatos iki pirmojo tilto; Pakalnė nuo Skirvytės iki Nemuno priešakinės deltos rezervato ribos Rusnaitės upėje; Skirvytė nuo 1, 2, 3 gelžbetonių krantinių; Nemunas (Rusnė) Senvagė ties Galzdonų sala).
- Lašišos ir šlakiai (Minija nuo Tenenio žiočių iki Atmatos; Skirvytė nuo Atmatos iki Vytinės; Atmata visa upė; Nemunas (Rusnė) nuo Gilijos iki Atmatos).
- Upiniai nėgiai (Minija nuo Tenenio žiočių iki Atmatos; Nemunas (Rusnė) nuo Šilinkų iki Šakūnėlių kaimo; Kuršių marios nuo Šturmu uosto iki Ventės rago).
- Ešerys -kimba visais metų laikais Minijoje, Minijos senvagėje, Kuršių mariose, Skirvytėje (nuo Atmatos iki Vytinio), Pakalnėje (Rusnės miestelio ribose), Atmatoje.
- Karosas –vasarą (liepos ir rugpjūčio mėn.), rudenį (rugsėjo ir spalio mėn.) Kuršių mariose ir Nemuno deltoje.
- Karpis -vasarą (liepos ir rugpjūčio mėn.), rudenį (rugsėjo ir spalio mėn.) Kuršių mariose.
- Karšis -vasarą (liepos ir rugpjūčio mėn.), rudenį (rugsėji) Kuršių mariose ir Nemuno deltoje.
- Kuoja -visąžiemą, pavasarį (kovo mėn.), visąvasarą ir rudenį Kuršių mariose ir Nemuno deltoje.
- Lydeka -žiemą (gruodžio ir sausio mėn.),pavasarij (gegužės mėn.), visą vasarą irrudenį Nemuno deltoje.
- Lynas –visą pavasarį , vasarą (rugpjūčio mėn.), rudenį (rugsėjo ir spalio mėn.) Nemuno deltoje.
- Plakis -pavasarij (balandžio mėn.), vasarą (liepos ir rugpjūčio mėn.), rudenį (rugsėjo ir spalio mėn.) Nemuno deltoje.
- Raudė-žiemą (vasario mėn.), pavasarį (kovo ir balandžio mėn.), visą vasarą irrudenį Kuršių mariose ir Nemuno deltoje.
- Salatis -visą vasarą ir rudenį Kuršių mariose, Nemuno deltoje ir Minijoje.

- Sterkas –visą vasarą, rudenį (rugsėjo ir spalio mėn.) Kuršių mariose, Nemuno deltoje ir Minijoje.
- Šamas -pavasarij (gegužės mėn.), vasarą (liepos ir rugpjūčio mėn.), visą rudenį Kuršių mariose, Rusnės, Skirvytės, Šakutės sūkuriuose.
- Šapalas-žiemą (sausio ir vasario mėn.), vasarą (liepos ir rugpjūčio mėn.) ir visą rudenį Kuršių mariose ir Nemunodeltoje.
- Ungurys –pavasarij (gegužės mėn.), visą vasarą, rudenį (rugsėjo ir spalio mėn.)Kuršių mariose ir Nemuno deltoje.
- Ūsorius –pavasarij (balandžio mėn.), vasarą (liepos ir rugpjūčio mėn.), rudenį (rugpjūčio mėn.) Minijoje.
- Žiobris –pavasarij (kovo mėn.), vasarą (liepos ir rugpjūčio mėn.), rudenį (rugsėjo mėn.)Kuršių mariose, Nemuno deltoje, Minijoje.
- Lašiša –pavasarij (kovo ir balandžio mėn.) Kuršių mariose.

5.4. Tautinio paveldo turizmas

Spartūs mokslo ir technologijų plėtros procesai, pasaulinė globalizacija kelia iššūkius valstybei ir tautai. Tai verčia ieškoti būdų, kaip išlaikyti lietuvių tautinį savitumą. Šiandienos modernėjančiame pasaulyje tautinis paveldas suteikia tautai originalumo ir išskirtinumo.

Lietuva nuo seno garsėja keramikos, tekstilės, kalvystės, juvelyrikos dirbiniais. Į UNESCO (Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacija) žmonijos nematerialaus paveldo šedevrų sąrašą įrašyta Lietuvos kryždirbystė ir kryžių simbolika, šiaudiniai sodai, dainų šventės, sutartinės.

2007 m. Lietuvos Respublikos Seimas priėmė Tautinio paveldo produktų įstatymą, kuris užtikrina tautinio paveldo produktų valstybinę apsaugą, įgalina išsaugoti ir skleisti sukauptą tradicinių amatų patirtį, suteikus jai šiuolaikinio reikšmingumo, teikti valstybės pagalbą ir sudaryti tradiciniams amatininkams palankias sąlygas kurti tautinio paveldo produktus, juos realizuoti ir populiarinti.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, siekdama valstybinio mastu skatinti tradicinių amatų veiklą, nutarimu patvirtino Tautinio paveldo produktų apsaugos, jų rinkos ir amatų plėtros 2012–2020 metų programą. Įgyvendinant šią programą dalyvauja Žemės ūkio ministerija, Kultūros ministerija, Švietimo, mokslo ir sporto ministerija, savivaldybės ir kitos institucijos.

Tautinio paveldo produktai – nemasinės gamybos sertifikuoti amatininkų dirbiniai, pagaminti rankomis iš tradicinių žaliavų arba naudojant senąsias ar jas atitinkančias naujas technologijas, išsaugant unikalias kokybines gaminių savybes ir sudėtį. Žemės ūkio ministerija nuo 2008 m. sausio 1 d. atlieka Tautinio paveldo produktų sertifikavimo institucijos funkcijas. Šiuo metu sertifikuota 2 800 tradicinių gaminių, kuriuos gamina daugiau kaip 800 tradicinių amatininkų. Beveik 200 amatininkų atestuoti tradicinių amatų meistras.

Tradiciniams amatininkams, kurių gaminiai pripažinti tautinio paveldo produktais, teikiama valstybės pagalba tautinio paveldo veiklai: dalyvauti ir pristatyti savo gaminius parodose ir kituose renginiuose Lietuvoje ir užsienyje, tautinio paveldo produktų populiarinimo leidinių leidybai, tradicinių amatų edukaciniams užsiėmimas organizuoti. Tautinio paveldo produktai kasmet pristatomi Vilniaus ir Kauno miestų „Kaziuko“ mugėse, „AgroBalt“, „Jūros šventėje“ Klaipėdoje, tarptautiniame folkloro festivalyje „Skamba skamba kankliai“ ir tradicinėje Baltramiejaus mugėje Vilniuje ir kituose šalies miestų renginiuose. Tautinio paveldo produktų kūrėjai reprezentuoja mūsų šalį ir užsienio šalyse: Vokietijoje, Rusijos Federacijoje, Belgijoje, Lenkijoje, Airijoje ir kt.

Tradiciniai amatai yra viena iš alternatyvių veiklos rūšių ir gali duoti nemažą teigiamą ekonominę ir socialinę naudą kaimo vietovėms. Ši veikla yra naujų darbo vietų ir pajamų šaltinis kaimo gyventojams, o kitas labai svarbus aspektas yra tai, kad tradicinių amatų gaminių gamyba įgalina išsaugoti ir etninės kultūros vertybes.

Europa ieško ne panašumo tarp tautų, o savitumo. Tradiciniai amatai – ideali vietinio savitumo išraiškos forma. Šiandieniniame kontekste jie virsta patrauklia alternatyva vis labiau įsigalinčiai, bet tuo pačiu vis labiau pasitikėjimą prarandančiai vartotojiškai kultūrai. Tad tradicinių amatų vertinimas natūraliai kyla pačioje visuomenėje. Juolab, kad jie gražiai dera su šiaurinėmis madingomis ekologijos, natūralizmo ir kitomis idėjomis. Lietuvą šiandien sėkmingai gali reprezentuoti kryždirbystės, audimo, medžio drožybos, juvelyrikos gaminiai ir kulinarinis paveldas.

Visgi, ir valstybė turi prisidėti, kad tautinio paveldo prestižas visuomenėje didėtų. Vienas iš žingsnių šia linkme – Žemės ūkio ministerijos įsteigtos ir kasmet teikiamos Sėkmingiausiai dirbančių tradicinių amatininkų premijos. Tradicinius amatus reprezentuoja Žemės ūkio ministerijos išleistas leidinys „Lietuvos tautinis paveldas: tradicinis maistas“, kartu su Lietuvos nacionaliniu muziejumi išleistas leidinys „Lietuvos tautinis paveldas: tradiciniai amatai“.

Formuojant patrauklų tautinio paveldo įvaizdį šalyje ir užsienyje svarbus ne tik atskirų valstybės institucijų, bet ir išėivijos atstovų, verslo, amatininkų interesams atstovaujančių organizacijų bendradarbiavimas.

Kultūros turizmo plėtrai įtakos turi puoselėjamos tradicijos, tarp kurių svarbų vaidmenį vaidina tinkamai kaupiamas, saugomas, puoselėjamas ir pristatomas tautinis paveldas –Šilutės rajono tautodailininkai, amatininkai ir liaudies meistrai, kuriantys kraštą reprezentuojančius gaminius, skleidžiantys tradicijas ir istoriją –Šilutės rajono savivaldybės administracijos duomenimis, savivaldybės teritorijoje tautinį paveldą puoselėja 12 tautinio paveldo kūrėjų, 43 tautodailininkai ir liaudies meistrai (<http://www.silute.lt:50080/index.php?-161763224164>). Didelė dalis šių asmenų – senųjų, tradicinių amatų puoselėtojai (medžio drožyba, pynimas iš šiaudelių, kalvystės darbai, tapyba ir pan.), labai mažą dalį sudaro unikalių produktų (pvz., vėtrungių) kūrėjai, kulinarinio paveldo puoselėtojai. Tautinio paveldo vystymui didelės įtakos turi muziejų, kultūros centrų ir pan. įstaigų organizuojama veikla – edukaciniai užsiėmimai, parodos, simpoziumai. Pagrindiniai edukaciniai renginiai, pamokos ir pan. veikla apibūdinta 3 priede (prie atitinkamą veiklą organizuojančių įstaigų).

Remiantis Žemės ūkio ministerijos duomenimis 2020 m. pabaigoje Šilutės rajone buvo sertifikuoti 38 tautinio paveldo produktai, iš jų 5 – rūkytos žuvis ir 2 – žuvienės.

5.5. Kulinarinio paveldo turizmas

Informacija apie Šilutės rajono savivaldybės teritorijoje esantį kulinarinį paveldą nėra tinkamai renkama, kaupiama ir pristatoma: savivaldybės tautodailininkų sąrašuose nurodyti asmenys, kurie užsiima kraštui būdingų patiekalų ruošą, atskirų maitinimo/ apgyvendinimo paslaugų teikėjų internetinėse svetainėse randama informacijos, kad virėjai gali pasiūlyti kraštui būdingų žuvies patiekalų, Šilutės muziejus siūlo edukacines programas šia tema. Vis dėlto susistemintos informacijos nėra. Dalinis krašto kulinarinio paveldo pristatymas atliktas per turistinio maršruto „Divyčio kelias“ pristatymą (www.divyciokelias.lt), tačiau jokios informacijos nėra, pvz., Europos regioninio kulinarinio paveldo tinklo svetainėje <http://www.culinary-heritage.com>. Divyčio kelias siūlo 9 kulinarinius objektus, supažindinančius keliautojus su Šilutės kraštui būdingais patiekalais – tautinio paveldo statusą turinčiomis rūkytomis žuvimis, tradiciniais žuvies patiekalais, žuviene, senovėje itin mėgiamu desertu bei pirmojo Lietuvoje šeimos vyno ūkio gaminamais vaisių ir uogų vynais:

- Kavinė-baras „Viesulas“ (Vilkėno g. 8, Švėkšna). Kavinė-baras „Viesulas“ įsikūręs prie vieno gražiausių Lietuvoje parkų, kurį XIX a. viduryje įrengė grafai Pliateriai. Kavinė –baras siūlo patiekalą „Karpis su žirniais“. Pagal grafų tradicijas, jis patiekiamas ne su bulvėmis, bet su virtais žirniais.
- Česlovo Ramoškos vyno ūkis (Virkytų k. 1, Švėkšnos sen.). Pirmasis Lietuvoje šeimos vyno ūkis „Česlovo Ramoškos vyno ūkis“. Tautinio paveldo statusas suteiktas visiems Česlovo gaminamiems vynams: juodųjų serbentų, aronijų, aviečių, obuolių ir svarainių. Vyno ūkyje taip pat rengiamos vynu degustacijos.
- Kavinė „Kuršiai“ (Kuršių g. 8, Kintai). Kavinė „Kuršiai“ įsikūrusi Kintų miestelio pačiame centre, buvusiam Kintų banko ir vaistinės pastate. Kavinės įkūrėja pati gamina patiekalus iš senųjų receptų, pagal kuriuos žuvį gamindavo vietinių žvejų žmonos. Turistiniam maršrutui „Divyčio kelias“ kavinė „Kuršiai“ siūlo žuvies patiekalą „Žuvis bulvių plutelėje“.
- Turizmo kompleksas UAB „Kintai“ (Povilų g. 11, Kintai).UAB „Kintai“ įkurti Nemuno deltos regioniniame parke, vienoje pusėje Minijos upė, kitoje didžiuliai tvenkinių plotai. Turistiniam maršrutui „Divyčio kelias“ kavinė siūlo tradicinę Šilutės krašto žuviene „Žvejo sriuba“, kuri gaminama iš savo pačių užaugintų šviežių žuvų.
- Poilsio ir laisvalaikio centras „Ventinė“ (Marių g. 7, Ventė).„Ventinė“ yra įsikūrusi ant Kuršių marių kranto Ventės rago pusiasalyje. Turistinio maršruto „Divyčio kelias“ siūlomas patiekalas „Ventinėje“ yra vieni skaniausių senų laikų tradicinių saldumynų –šventiniai vofeliai (vafliai).
- Kavinė „Mingės egzotika“ (Krokų lankos g. 33, Minija). Kavinė „Mingės Egzotika“ įsikūrusi ant Minijos upės kranto, tai vienintelė kavinė Minijos (Mingės) miestelyje. Turistiniam maršrutui „Divyčio kelias“ kavinė „Egzotika“ siūlo patiekalą „Sterko žuvies blyneliai“, kurių receptas sukurtas nuo seno žinomu tradiciniu mėsos kepsnelių pagrindu, kadangi „Mingės Egzotika“ yra prie vandens -mėsa pakeista į žuvį.
- Viešbutis-restoranas „Deims“ (Lietuvininkų g. 70, Šilutė). Viešbutis -restoranas „Deims“ yra įsikūręs pačiame Šilutės centre. Turistiniam maršrutui „Divyčio kelias“ „Deims“ restoranas siūlo žvejybos kulinarinį patiekalą „Sterką su keptomis daržovėmis“.
- Žuvies rūkykla „Anitos žuvis“ (Skalvių g. 6, Rusnė). Rusnėje įsikūrusi rūkykla. Jos įkūrėjas J. Belokopytovas buvo pirmasis, kurio rūkomam karšiui saloje suteiktas tautinio paveldo produkto sertifikatas, liudijantis, jog jis tai daro laikydamasis senųjų šio krašto tradicijų. Čia

galima įsigyti karšto bei šalto rūkymo karšių, rūkytų jūros ešerių, stintų, ungurių bei vytintų žuvų.

- Restoranas „Prie Peterso tilto“ (Šilutės g. 13/ Nemuno g. 1, Rusnė). Restoranas „Prie Peterso tilto“ įkurtas istoriniame Rusnės senojo pašto pastate. Restorane daugelis patiekalų kepami ant žarijų, kurie įgauna dūmų skonį. Turistiniam maršrutui „Divyčio kelias“ restoranas „Prie Peterso tilto“ siūlo patiekalą „Prūsiškai ruošta žuvis“.
- UAB „Kintai“ turizmo kompleksas „Mėlynasis karpis“ siūlo „Pamarietiškos žuvies degustaciją“. Degustacijos metu siūloma paragauti „pamarietiškos“ žuvienės, rūkytos žuvies, šaltų žuvies užkandžių bei karštų patiekalų. Viską vainikuoja prie patiekalų priderinti gėrimai ir desertas. Žuvis, kurią skanaujama – užauginta UAB „Kintai“ žuvininkystės tvenkiniuose.

5.6. Renginiai

Šilutės rajono savivaldybėje kasmet tvirtinamas kitų metų strateginių renginių sąrašas – šių renginių organizavimui tradiciškai skiriamas didžiausias dėmesys. Pvz., 2015 m. Šilutės rajono savivaldybėje paskelbtas 25 švenčių sąrašas (<http://www.infolex.lt/silute/Default.aspx?Id=3&DocId=32756>). Didelė šių renginių dalis yra skirta seniūnijos bendruomenei ir/arba valstybės šventėms/ renginiams, todėl dažnai nesiejama su turizmo potencialu. Šilutės rajono savivaldybės teritorijoje organizuojamiems renginiams, pritraukiantiems ir turintiems galimybių pritraukti didesnius lankytojų (įskaitant turistus) srautus, priskirtini šie renginiai:

- Šilutės m. renginiai: Šilutės miesto šventė, Žuvienės virimo čempionatas Šilutės m.;
- Laivininkų šventė Rusnės saloje (pagrindiniai renginiai vyksta Rusnės gyv.);
- Švėkšnos mstl. renginiai: Moliūgų šventė, Šv. Jokūbo atlydai Švėkšnoje, Vestuvininkų festivalis, „Dvaro“ šventė;
- Nemuno deltos regioninio parko teritorijoje organizuojami renginiai: 2014 m. pradėtas, kas 2 metai vykstantis Laivų paradas, baidarių maratonas. Galimybių studijos rengėjų nuomone, verta paminėti ir kitus mažiau žinomus renginius, kurie turi plėtros potencialą: Meno laboratorija „Pamario ženklai“ Kintuose (organizuoja Kintų Vydūno kultūros centras), Kintų festivalis, Šilutės mieste Šilutės F. Bajoraičio viešosios bibliotekos organizuojami renginiai: Pasaulio šilutiškių sueiga „Šviesos parnešti, gera padaryti...“, literatūrinis ruduo „Prisijaukinkim žodį, paukštį, debesį...“ ir tarptautinė vaikų knygos mugė „Mes iš Baltijos

valstybių“. Platesnė informacija apie renginius pateikiama 3 priede. Prie turizmo paslaugų išteklių galima būtų priskirti ir žmogiškuosius išteklius, tačiau nėra jokios statistikos, leidžiančios pateikti pagrįstos ir objektyvios informacijos apie turizmo verslo žmogiškuosius išteklius, jų kvalifikaciją. Turizmo verslo žmogiškųjų išteklių stiprybes ir potencialą vi dėlto galima būtų apibrėžti šitaip:

- Šilutės m. veikia Šilutės turizmo ir paslaugų verslo mokykla, viena seniausių profesinių mokyklų Lietuvoje, 2012 m. sutikusi 60 metų įkūrimo jubiliejų. Viename iš mokyklos skyrių (turizmo ir aptarnavimo) yra mokoma turizmo aptarnavimo, prekybos ir pan. profesijų. Galima sakyti, kad Šilutės rajono savivaldybėje sudarytos sąlygos įgyti profesinį išsilavinimą turizmo paslaugų teikimo ir administravimo srityse: virėjas, barmenas-padaavėjas, viešbučio darbuotojas. Mokyklos socialinių partnerių sąrašė taip pat pažymėti savivaldybės teritorijoje veikiantys turizmo paslaugų subjektai.
- 2012-2013 m. Šilutės rajono savivaldybės turizmo verslo atstovai dalyvavo bendrajame Leonardo da Vinči mobilumo projekte „Atrask Europos skonį (Škotija)“ (LLP-LdV-VETPRO-2012-LT-0727)², kurios tikslas –tobulinti apgyvendinimo ir maitinimo sektoriaus darbuotojų (virėjų, padaavėjų, barmenų, viešbučio darbuotojų) profesinio mokymo specialistų ir įmonių personalo, atsakingo už profesinį mokymą įmonėse, kvalifikaciją Škotijoje. Projekte dalyvavę turizmo verslo atstovai turėjo galimybių patobulinti turizmo produktus ir paslaugas.
- Šilutės turizmo informacijos centro duomenimis, Šilutės rajono savivaldybėje gido paslaugas gali teikti apie 20 žmonių (15 iš jų yra pateikę savo informaciją TIC), tačiau su TIC aktyviai bendradarbiauja ir prisideda prie ekskursijų, kelionių planavimo, organizavimo ir maršrutų aptarnavimo – apie 10. Didžioji gidų dalis gyvena Šilutės mieste, todėl kelionės po Pamaro krašto dažniausiai organizuojamos būtent iš Šilutės. Gido paslaugos prieinamos lietuvių, anglų, rusų, vokiečių ir prancūzų kalbomis. Tikslinga paminėti, kad dėl Šilutės rajono savivaldybėje paslaugas teikiantys gidai turi tam tikrą specializaciją–pvz., yra gidų, kurie dirba su kruizinių laivų grupėmis, dirba išvykų laivais metu, geriausiai pristato atskiras Šilutės rajono vietas (pvz., Ventės ragą) ir pan. Toks pasiskirstymas leidžia iš anksto planuoti kelionės taškus, gido paslaugas, sukuria gerą bendradarbiavimo tinklą su turizmo paslaugų teikėjais.
- Pamaro krašto žvejo šventė – vykstanti Juodkrantėje, tačiau sujungianti visas pamaro krašto bendruomenes. Pamaro krašto žvejo šventės ištakos siekia 1958-uosius, kuomet buvo švenčiamas 2-asis žvejų kolūkių festivalis. Smagiu žvejų susibūrimu buvusi šventė nuolat

keitė savo formas ir šiandien išaugo į kelias dienas trunkantį renginių ciklą, skirtą prisiminti ir pagerbti verslinę žvejybą praktikuojančius pamario gyventojus bei jų tęsiamas tradicijas.